

Representantforslag 137 S

(2011–2012)

fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dāvøy, Dagrūn Eriksen og Hans Olav Syversen

Dokument 8:137 S (2011–2012)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Øyvind Håbrekke, Laila Dāvøy, Dagrūn Eriksen og Hans Olav Syversen om styrking av familievernet

Til Stortinget

Bakgrunn

Familien er for mange den viktigste arenaen for tilhørighet, nærhet og fellesskap og den trygge rammen rundt barns oppvekst. For barna er familien deres første læringsarena. Familien er stedet hvor de først skal møte omsorg, bygge relasjoner og lære om den nødvendige samhandlingen mennesker imellom. Familien legger mye av grunnlaget for en god utvikling og trygg tilknytning, som de bærer med seg gjennom oppveksten.

For samfunnet er det et ansvar å legge til rette for familien. Det er enorme gevinster i det å støtte familier slik at de har hjelp til å fungere best mulig. Barna trenger det, og de voksne trenger det. Det gjelder både i samlivet og i samarbeid etter at samlivet brytes.

Helseproblemer som følge av samlivsbrudd utgjør et økende folkehelseproblem, og har vesentlig betydning for sosial ulikhet i helse. Statistisk sentralbyrå (SSB) påpeker at samlivsbrudd er en av de faktorene som gir størst risiko for lavinntekt, og skilsmisser øker risikoen for psykiske helseplager. Å opprettholde gode familierelasjoner har også en vesentlig økonomisk betydning for arbeidslivet.

Familievernet er et av samfunnets viktigste hjelpetilbud til familiene. Det statlige og det ideelle familievernet gir et tilbud om behandling og rådgivning der det oppleves vansker, konflikter eller kriser i fa-

milien, bestående av parterapi, familierapi og mekling ved samlivsbrudd. De skal også drive forebyggende arbeid, i form av ulike grupper og kurstilbud.

Familievernet er den eneste delen av hjelpeapparatet som har familien som hovedarbeidsområde. Antall samlivsbrudd er fortsatt høyt, og mange foreldre har høyt konfliktnivå før, under og etter samlivsbrudd. Det gir familievernet en nøkkelrolle for barns livskvalitet. Det gir en hjelp til å skape stabile samliv, og ved samlivsbrudd kan det gi hjelp og veiledning til fortsatt å være gode foreldre.

Et viktig særtrekk ved familievernet er at det er et gratis lavterskeltilbud på førstelinjenivå, samtidig som kontorene er tverrfaglig bemannet på spesialistnivå.

Aktivitet i dag

Det er et bredt spenn i hvilke henvendelser som rettes til familievernkontorene. I 2010 arbeidet de 54 familievernkontorene i Norge med til sammen 30 500 saker. Om lag 50 pst. av sakene handlet om par som ønsket å få hjelp til fortsatt samliv. Unge par og familier har prioritet.

Mange nye innsatsområder har kommet til de senere år, uten tilsvarende øking i ressurstilfang. Blant annet gjelder dette økt oppmerksomhet på familievold, samarbeid med barnevernet og andre, tilsyn, mer mekling og flere saker med høy grad av konflikt.

Siden staten overtok i 2004, har familieverntjenesten generelt blitt redusert med 6–7 stillinger i hver region (30–35 stillinger nasjonalt) begrunnet med budsjettbalanse (jf. Riksrevisjonsrapport: Revisjon av meklingsordningen i familievernet 2009–2011).

For at familievernet skal kunne håndtere utfordringene de står overfor, er det behov for en betydelig styrking. Dette inkluderer et økt antall stillinger i familievernet, for å sikre styrking av både det lovpålagte og det forebyggende arbeidet familievernet tilbyr.

Dersom man skal gjennomføre Raundalen-utvalgets (NOU 2012:5) forslag om å gi familievernnet ansvaret for oppfølging av foreldre etter omsorgsovertakelse, vil det kreve ytterligere satsing.

Det forebyggende arbeidet

I tillegg til det lovpålagte arbeidet driver familievernkontorene utadrettet informasjons- og opplæringsvirksomhet, rettet mot hjelpeapparatet og publikum. De har tilbud om forebyggende tiltak til mennesker i ulike faser av familielivet.

Når det er ressursknapphet, og valg må gjøres mellom forebygging og reparasjon, taper ofte det forebyggende aspektet. Slik også i familievernnet. Det er derfor et behov for økte ressurser, slik at det også blir mer rom for det forebyggende arbeidet. Familievernnet kan i sitt forebyggende arbeid dra veksler på den store kompetansen de opparbeider seg gjennom sitt meklingsarbeid.

Det forebyggende arbeidet kan resultere i at færre barn og foreldre opplever samlivsbrudd, og det kan styrke muligheten for godt foreldresamarbeid i etterkant av et brudd. Samlivskursene som tilbys, i regi av eller med støtte fra familievernkontorene, er bredspektret. Det legges økende vekt på å trekke inn barna og deres behov.

Det finnes kurs for blant annet førstegangsførelse, for foreldre med funksjonshemmede barn, for foreldre som har levd sammen en stund, for foreldre etter skilsmisse, for døve, barnegrupper, sorggrupper, krisegrupper med mer. Denne bredden reflekterer mangfoldet og ulikhetene i familiene og i deres behov. Familievernnet har vist seg å kunne opprette nye tiltak når behov oppstår.

Familievernkontorenes meklings, kliniske virksomhet og utadrettede arbeid bidrar til å forebygge behovet for henvisning til sektorene barnevern, rus, PP-tjeneste og psykiatri.

Mekling

Familievernkontorene har meklings som en lovpålagt oppgave, etter lov om ekteskap § 26 og barneloven § 51. I 2010 ivaretok familievernnet 21 000 obligatoriske meklinger.

Meklingsordningen skal bidra til å sikre høy kvalitet på bosted/samværsavtalene for barn ved samlivsbrudd. I dag gis meklingsoppfølging av familievernnet eller av eksterne meklere. Meklingen i familievernnets regi ivaretar kontinuitet og oppfølging, siden de kan følge opp både foreldre og barn ved senere reforhandling av avtaler, ut fra barnets behov.

Antall barnfordelingssaker for domstolene har økt. Ordningen i dag, med én obligatorisk meklings-

time før man kan velge å ta saken til domstol, kan være en av årsakene. Å gå tilbake til ordningen med tre obligatoriske meklings timer bør derfor vurderes.

Samarbeidet med barnevernet og andre

Det er viktig for familievernnet å utvikle samarbeid med blant annet helsestasjoner og psykisk helse-tjeneste, for sammen å skape et godt tilbud til familier som sliter.

Et tett samarbeid mellom barnevern og familievern vil være forebyggende med tanke på behovet for barnevernstjenester. Det vil også kunne øke kvaliteten på tjenestetilbudet innenfor begge fagområder. Økt satsing på familievernnet vil være effektiv avlastning for det kommunale barnevernet. Raundalen-utvalget (NOU 2012:5) foreslår at familievernnet skal bli en viktigere samarbeidspart for barnevernet.

Det tosporede familievernnet

Familievernnet i Norge ble startet opp av Kirken. Senere etablerte også det offentlige liknende tilbud. I dag er det familievernkontor i alle fylker, ideelt eller offentlig drevet. 12 av de 54 kontorene er organisert gjennom Stiftelsen Kirkens Familievern. De offentlige og de ideelle kontorene har det samme tilbudet, forholder seg til det samme regelverk, og de har alle driftsavtale med Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).

Som ideell aktør har det kirkelige familievernnet mulighet til å få øye på nye behov og snu seg raskt rundt. Det gir ny læring og innsikt som kommer både det ideelle og det offentlige familievernnet til gode. Det tosporede familievernnet blir slik en ressurs og gir synergieffekter.

Familievernnet er en relativt ung tjeneste, der de ideelle og det offentlige har utfordret hverandre og sammen skapt en effektiv og kompetansepreget tjeneste spredt utover hele landet. For å opprettholde og styrke disse positive effektene av det tosporede familievernnet, er det viktig også å passe på at det kirkelige familievernnet ikke holdes tilbake av for store detaljkrav og av knapphet på bevilgninger til ivaretagelse av sine administrative behov.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om en opptrappingsplan for familievernnet.

13. juni 2012